

MARI
HERMANSON

NEBESKA
DOLINA

Preveo Vladimir Nikolić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2019.

Naziv originala:
Marie Hermanson
THE DEVIL'S SANCTUARY

The Devil's Sanctuary (Himmelsdalen)

Copyright © 2011 by Marie Hermanson

First published by Albert Bonniers Förlag, Sweden

This edition published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden.

Translation Copyright © 2019 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-02824-9

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Zlo je samo jedan oblik nesposobnosti.

BERTOLD BREHT

Dobra duša iz Sečuana

PRVI DEO

1

Kada je primio pismo, Danijel je pomislio da je stiglo iz pakla.

Koverat je bio debeo, od hrpavog žučkastog papira. Nije pisalo ime pošiljaoca, ali su Danijelovo ime i adresa bili ispisani lenjim, skoro nečitkim velikim slovima karakterističnim za rukopis njegovog brata. Kao da su bila napisana u žurbi.

Ali teško da je Maks mogao poslati pismo. Danijel nije mogao da se seti da je ikada dobio pismo ili čak razglednicu od brata. U retkim prilikama kad mu se Maks javljao, činio je to isključivo telefonom.

Poštanska markica je bila iz inostranstva. A na njoj očigledno nije pisalo pakao, kao što je isprva uz drhtaj pomislio. Slabo odštampani poštanski žig je glasio: Helvecija.

Odneo je pismo u kuhinju i ostavio ga na stolu, pa otišao da uključi aparat za kafu. Obično bi popio šolju kafe i pojeo nekoliko sendviča kada bi se uveče vratio kući. Ručao je u školskoj kantini i, budući da je bio samac, nikad se nije zaista zagrejao za to da kuva samo za sebe.

Kada je prastari aparat za kafu začangrljao i stupio u akciju, Danijel je počeo da otvara koverat nožem za hleb, ali je stao kad je primetio da mu se ruke toliko tresu da jedva može da drži nož. Imao je problema sa disanjem, kao da je pokušao da proguta nešto preveliko. Morao je da sedne.

U vezi sa neotvorenim pismom osećao je ono što bi ga obuzelo svaki put kada bi se Maks i on sreli. Veliku radost što ga napokon vidi, poriv da dotrči do brata i snažno ga zagrlji. Ali ga je istovremeno nešto zadržavalo. Neka nejasna, potmula nelagoda.

„Mogu makar da pročitam šta ima da mi kaže“, rekao je naglas samom sebi postojanim i odlučnim glasom, kao da kroz njega progovara neka druga, razumnija osoba.

Čvrsto je stegao nož za hleb i otvorio koverat.

Gizela Oberman je sedela licem okrenuta prema velikom panoramskom prozoru, koji je gledao ka kamenitoj planinskoj padini na drugoj strani doline. Površina padine je bila glatka, žućkasto-bela, kao rastegnuta list hartije, a na njoj su takođe postojali elementi nečega crnog. Shvatila je da pokušava da razabere slova.

Na vrhu, stenoviti zid je krunisala perjanica odvažnih jela. Neke su se previše približile ivici, i sada su visile tamo kao slomljena palidrvca.

Lica oko konferencijskog stola su iščezla u svetlost što je sijala iza njih, a glasovi su im bili poput utišanog radio-aparata.

„Ima li poseta ove nedelje?“, upitao je neko.

Osećala se umorno i žedno, izmoždenu. Posledica vina koje je sinoć popila. Ali ne samo vina.

„Imamo zakazanu posetu jednog rođaka“, rekao je doktor Fišer. „Da vidi Maksa. Mislim da je to sve, doduše.“

Gizela se razbudila.

„Ko dolazi da ga vidi?“, upitala je iznenađeno.

„Njegov brat.“

„O. Mislila sam da nisu u kontaktu.“

„To će svakako biti dobro po njega“, rekla je Heda Hajne. „Biće mu to prva poseta otkako je došao ovde, zar ne?“

„Moguće.“

„Da, to mu je prva poseta“, potvrdila je Gizela. „Baš lepo. Maksovo stanje je trenutno malo bolje. U poslednje vreme deluje veoma srećno i harmonično. Bratovljeva poseta svakako će mu prijati. Kada dolazi?“

„Trebalo bi da stigne danas posle podne ili predveče“, odvratio je Karl Fišer, bacivši pogled na sat dok je skupljao papire. „Jesmo li završili?“

Četrdesetogodišnji riđobradi muškarac je nervozno mahnuo rukom.

„Brajane?“

„Nema novosti o Matijasu Bloku?“

„Plašim se da nema. Potraga i dalje traje.“

Doktor Fišer je skupio papire i ustao. Ostali su sledili njegov primer.

Tipično, pomislila je Gizela Oberman. Maksov brat dolazi danas. A niko se nije setio da to kaže meni, njegovoj doktorki.

Tako sve funkcioniše na ovom mestu. To je razlog zašto je toliko umorna. Njena beskonačna energija, koja je oduvek sekla svaki otpor kao nož, ovde je bila nemoćna. Odbijala se od zidova što su je okruživali i okretala se protiv nje.

3

Danijel se prepustio bujici ljudi koji su išli prema izlazu sa aerodroma, gde je malo jato taksista držalo ručno ispisane znakove sa prezimenima. Preleteo je pogledom preko znakova, pokazao na onaj koji je nosio njegovo ime i prezime, pa izgovorio na nemačkom:

„To sam ja.“

Taksista je klimnuo glavom i odveo ga do minibusa sa osam sedišta. Činilo se da je Danijel jedini putnik. Ušao je i seo dok je taksista ubacivao njegov prtljag u gepek.

„Da li je daleko?“ upitao ga je.

„Otprilike tri sata. Napravićemo pauzu usput“, odvratio je taksista, zatvarajući vrata.

Napustili su Cirih i zaputili se oko velikog jezera okruženog šumovitim planinama. Danijel je želeo da priupita vozača za predele pored kojih su prolazili, ali ih je delila staklena pregrada. Zavalio se u naslon sedišta i provukao prste kroz bradu – gest koji je ponovio nekoliko puta tokom vožnje.

Nije ga samo interesovanje za brata nateralo da pristane na posetu, morao je to da prizna. Nije bio u dobroj finansijskoj situaciji. Posao nastavnika na zamenu okončaće se na jesen, kada se redovna nastavnica vrati sa porodijskog bolovanja. Možda će moći da nađe opet neku zamenu u školi, i malo da prevodi. Ovog leta nije sebi mogao da priušti odlazak na letovanje. Maksova ponuda da mu plati avionsku kartu do Švajcarske bila je vrlo primamljiva. Nakon posete klinici, mogao bi da ostane nedelju dana u malom hotelu u dolini i provede dane baveći se umereno napornim planinarenjem u prelepom okruženju.

S druge strane prozora vozila proletalo je zelenilo. Brest, jasen, leska. Duž obale jezera stajale su uredne kućice sa baštama pod blagim nagibom. Krupne braonkaste ptice sporo su jezdile iznad drumova.

Danijel je tokom poslednjih nekoliko godina slabo kontaktirao sa bratom. Kao i on, Maks je živeo u inostranstvu, prvo u Londonu, a potom na drugim mestima, gde je, koliko mu je bilo poznato, bio umešan u nekakav posao.

Još otkako su bili deca, činilo se da Maks u životu stalno ima uspone i padove, za koje je bez izuzetka sam bio kriv. Umeo je da bude impresivno inventivan, skoro neljudski preduzimljiv kada bi započeo neki projekat. Onda bi, odjednom, kada bi dobio ono što je želeo, i više od toga, izgubio svako interesovanje i otišao slegnuvši ramenima, dok su njegovi saradnici i mušterije očajnički pokušavali da stupe u kontakt s njim preko isključenih telefona i napuštenih kancelarija.

U nekoliko navrata, njihov napaćeni otac je morao da uskoči i spasava Maksa iz raznih škripaca. Možda su turbulencije koje su okruživale njegovog nepredvidivog sina dovele do toga da se jednog jutra sruši na pod kupatila pogođen srčanim udarom, koji mu je nedugo potom okončao život.

Psihijatrijska procena sprovedena u vezi sa sudskim postupkom je zaključila da Maks pati od bipolarnog poremećaja. Dijagnoza je objasnila veliki deo tajanstvenog haosa koji je naizgled uvek okruživao Maksa, njegove smeđe poslovne poduhvate, autodestruktivno ponašanje, kao i nesposobnost da održi dugotrajne veze sa ženama.

Danijel bi s vremena na vreme dobio telefonski poziv od brata. U tim prilikama, Maks je uvek zvučao pripito, a pozivi bi obično usledili u neobično doba dana.

Kada im je umrla majka, Danijel je uložio ogroman trud da stupi u kontakt s njim, ali bez uspeha, a sahrana se obavila bez Maksovog prisustva. Mora da su vesti ipak nekako stigle do Maksa, jer je nekoliko meseci kasnije pozvao Danijela želeći da zna gde im je majka sahranjena kako bi mogao da joj odnese cveće na grob. Danijel mu je predložio da se nađu i odu zajedno. Maks je obećao da će mu se javiti kada stigne u Švedsku, ali to nikad nije učinio.

Staklena pregrada je sklznula u stranu i otvorila se. Taksista se osvrnuo preko ramena i rekao:

„Uskoro stižemo u gostionicu. Želite li da stanemo da nešto preza-logajite?“

„Neću da jedem, ali bi mi prijala šolja kafe“, odgovorio mu je Danijel.

Staklena pregrada se opet zatvorila. Nedugo potom su svratili u malu gostionicu i svaki je popio espresso stojeći pored šanka. Nisu ništa go-ovorili jedan drugome, a Danijel je bio zahvalan na bljutavoj pop muzici koja je treštala iz zvučnika.

„Jeste li ikada ranije bili u Himelštalu?“, upitao ga je naposletku vozač.

„Ne, nikada. Idem u posetu bratu.“

Vozač je klimnuo glavom kao da to već zna.

„Vozite li često ljude tamo?“, upitao ga je oprezno Danijel.

„S vremena na vreme. Više devedesetih, kada je to bila klinika za plastičnu hirurgiju. Hriste, vozio sam ljude koji su ličili na mumije. Nije svako mogao da priušti da ostane dok im se rane ne zacele. Sećam se jedne žene, mogli ste da joj vidite samo oči kroz zavoje. A kakve su to bile oči! Otečene, uplakane, tužnije nego što možete da zamislite. Bila je u tolikim bolovima da nije mogla prestati da plače. Kada smo stali ovde – uvek se zaustavljam ovde, ovo mesto je tačno na pola puta do Ciriha – sedela je u kolima, a ja sam morao da joj donesem sok od pomorandže i slamčicu, pa ga je srkala na zadnjem sedištu. Njen muž je imao mlađu ljubavnicu, a ona je zategla lice da bi ga ponovo osvojila. Hriste. 'Siguran sam da će sve biti u redu. Izgledaćete prelepo', rekao sam joj dok sam je držao za ruku. Grom i pakao...“

„A sada? Kakvo je to mesto sada?“, upitao ga je Danijel.

Vozač je zastao sa šoljicom espresa u ruci i okrznuo ga pogledom.

„Zar vam brat to nije rekao?“

„Ne baš. Mislim da je rekao da je to nekakva klinika za lečenje za-visnosti.“

„Nego šta. Da, tako je.“ Vozač je klimnuo glavom i spustio šoljicu na tacnu. „Hoćemo li da nastavimo?“

Danijel je zadremao kada je vozilo ponovo krenulo, a kada je iznova otvorio oči nalazili su se u dolini zelenih pašnjaka obasjanoj večernjim suncem. Nikada ranije nije video tako intenzivnu zelenu boju u prirodi.

Izgledala je veštački, kao da je stvorena pomoću hemijskih aditiva. Možda je to bila posledica svetlosti.

Dolina se suzila, a krajolik se izmenio. S desne strane drumu uzdizala se skoro okomita litica, zasenjujući sunce i pomračujući unutrašnjost minibusa.

Vozač je iznenada zakočio. Muškarac u košulji kratkih rukava i policijskoj šapki blokirao im je put. Iza njega je stajala spuštена rampa. Malo dalje niz drum je stajao parkirani kombi, iz kog im se približavao drugi uniformisani muškarac.

Vozač je spustio prozor i razmenio nekoliko reči sa muškarcem, čiji je kolega otvorio prtljažnik. Staklena pregrada između prednjih i zadnjih sedišta je i dalje bila zatvorena, pa Danijel nije mogao da čuje o čemu su razgovarali. Spustio je prozor na svojim vratima i oslušnuo. Čovek je ljubazno ćaskao sa vozačem, očigledno o vremenu. Govorio je na nemačkom dijalektu, koji je bilo teško razumeti.

Onda se sagnuo pored Danijelovog prozora i zatražio da mu vidi isprave. Danijel mu je pružio pasoš. Čovek je rekao nešto što Danijel nije razumeo.

„Možete da izađete“, preveo mu je vozač. Sada se okrenuo i otvorio staklenu pregradu.

„Moram da izađem?“

Vozač je ohrabrujuće klimnuo glavom.

Danijel je izašao iz vozila. Stajali su tik pored kamene litice, prekrivene mahovinom i paprati. Voda je na nekoliko mesta curkala niz liticu. Osetio je miris planine, studen i kiselkast.

Čovek je izvadio detektor za metal i njime brzo prešao preko Danijelovog tela, spređa i otpozadi.

„Prevalili ste dalek put“, rekao mu je prijateljskim glasom, vraćajući mu pasoš.

Njegov kolega je vratio Danijelov kofer u prtljažnik nakon što ga je pregledao, pa je spustio vrata gepeka.

„Da, jutros sam doleteo avionom iz Stokholma“, odgovorio je Danijel.

Čovek sa detektorom za metal sagnuo se u unutrašnjost minibusa i brzo prešao aparatom preko zadnjeg sedišta, a zatim pokazao rukom da je završio.

„Možete ponovo da uđete“, rekao je vozač i klimnuo glavom Danijelu. Muškarci su salutirali, a vozač je uključio motor kada se rampa podigla.

Danijel se nagnuo napred prema vozačevom sedištu da mu postavi pitanje, ali ga je vozač preduhitrio:

„Rutinska provera. Švajcarska temeljnost“, kazao je, a zatim pritisnuo dugme da zatvori staklenu pregradu ispred Danijelovog nosa.

Kroz otvoren prozor je video kako mahovinom obrasla litica proleće pored njih, i čuo pojačani odjek motora.

Uzvrpoljio se. Bezbednosna provera je razbudila njegove anksioznosti. Nije mislio da je ovo obična društvena poseta. Ako je Maks odlučio da stupi u kontakt s njim posle svih ovih godina, mora da je za to imao dobar razlog. Danijel mu je bio potreban.

Ta pomisao ga je istovremeno ganula i rastužila. Kako je uopšte mogao da pomogne bratu? Maksu, to se moralo priznati posle toliko mnogo godina uzaludnih nadanja, nije bilo pomoći.

Utešio se činjenicom da je poseta, sama po sebi, znak njegove dobre volje. Došao je kada ga je Maks pozvao. Saslušaće ga, biće uz njega. A onda će, posle nekoliko sati, ponovo otići. Nije bilo nikakve sumnje da će tu biti išta više od toga.

Minibus je ušao u ostru lakat-krivinu. Danijel je otvorio oči. Ugledao je pašnjake, četinarsku šumu i, u daljini, selo i crkveni toranj. Neka žena je radila u bašti, pognuta u moru georgina. Ispravila se kada su joj prišli i mahnula im lopaticom.

Vozač je skrenuo na manji put koji je vodio uzbrdo. Prošli su kroz omanju šumu i uspon je postao strmiji.

Danijel je ubrzo posle toga ugledao kliniku, impozantnu građevinu iz devetnaestog veka okruženu parkom. Vozač se dovezao do glavnog ulaza, izvadio Danijelov kofer iz prtljažnika i otvorio putnička vrata.

Vazduh koji je pokuljao u vozilo bio je toliko čist i svež da su mu pluća zadrhtala od iznenađenja.

„Pa, stigli smo.“

Maks i Danijel su bili jednojajčani blizanci, ali su se zamalo rodili različitih dana. Kada je njihova majka, stara trideset osam godina i prvoročkinja, konačno uspjela da se oslobodi jednog blizanca posle deset sati teških trudova, drugi je, Maks, i dalje bio u njoj, i očito je planirao da tu ostane još neko vreme. Bilo je kasno uveče i babica, koja je takođe počela da se umara od čitave te rabote, uzdahnula je i kazala iscrpljenoj majci: „Izgleda da ćeš morati da priređuješ odvojene rođendanske zabave ovoj dvojici.“

Dok su Danijela kupali i merili, posle čega je zaspao kao jagnje u krevetu, akušer je uzeo vakuum-ekstraktor, koji, međutim, nije uspeo da se zakači za njegovog otpornog, eluzivnog brata, i umesto toga je usisao iznutrice njihove majke, preteći da je izvrne naopako kao zamršeni džemper. Kad se vakuum-ekstraktor najzad zakačio za pravo mesto, činilo se da je Maks shvatio da je situacija ozbiljna, prilagodio joj se i napravio prvu od brojnih rapidnih eksplozija brzine, koje će kasnije u životu primenjivati da iznenadi ljude u svojoj okolini.

„Sad ga imamo...“, rekao je lekar, ali nije imao vremena da dovrši rečenicu pre nego što je njegov ulov, sam od sebe i bez potrebe za ikakvom ekstrakcijom, izleteo napolje u vodoskoku krvi i sluzi, postigao prilično ubrzanje i sleteo doktoru u krilo.

Tada je bilo pet minuta do ponoći, pa su braća ipak mogla da slave zajednički rođendan, na kraju krajeva.

Pet do dvanaest. Kako bi to trebalo protumačiti?

Da se Maks upinjao da bude jedinstven i da je po svaku cenu želeo da izbegne da se rodi istog dana kao i njegov brat, ali da se u poslednji čas predomislio i dao prioritet solidarnosti nad integritetom?

Ili je to trebalo protumačiti onako kako su to često činili ljudi oko Maksa kad bi zakasnio – ali ne *previše* – na neki sastanak, voz ili čekiranje na aerodromu, pa kroz smeh upitao nervozne prijatelje šta očekuju od nekoga ko se rodio u pet minuta do ponoći: kao vratolomni hod po konopcu, balansiranje na ivici, način da se privuče pažnja?

Dečaci su rano detinjstvo proveli u porodičnom domu u Geteborgu. Otac im je bio uspešan biznismen, vlasnik kompanije za elektronsku

opremu, a sve do njihovog rođenja majka im je prilično besciljno studirala raznorazne umetničke predmete na univerzitetu.

Od samog početka blizanci su bili potpuno različiti.

Danijel je obilno jeo, retko kada je plakao i na uzoran način se državao projektovanih prognoza rasta.

Maks se sporo razvijao i, pošto i dalje nije prozborio ni jednu jedinu reč kada je napunio dvanaest meseci, niti je napravio ijedan pokušaj da se nezavisno pomera, njegova majka je počela da se brine. Odvela je dečake na pregled kod veoma cenjenog ženskog pedijatra u svom rodnom gradu, Upsali. Kada je doktorka ugledala dečake zajedno, zaključila je da je objašnjenje veoma jednostavno. Kada bi Maks samo pogledao neku od finih igrački koje je doktorka iznela radi eksperimenta, Danijel bi se zagegao na zdepastim nožicama da mu je donese.

„Vidite i sami“, rekla je majci blizanaca, pokazujući prvo na jednog, a potom na drugog dečaka hemijskom olovkom, a zatim je nastavila: „Maks ne *mora* da hoda, pošto mu Danijel sve donosi. Da li on takođe govori umesto brata?“

Njihova majka je klimnula glavom i objasnila kako bi Danijel na bezmalo jeziv način zaključio šta njegov brat želi i oseća, i da bi to preneo onima u njihovoj blizini ograničenim ali vešto primenjenim rečnikom. Rekao bi da li je Maks žedan, vruć, ili mu treba promeniti pelenu.

Doktorka se zabrinula zbog simbiotske veze blizanaca i predložila majci da ih razdvoji na neko vreme.

„Maks neće imati nikakvu prirodnu motivaciju da hoda ili govori sve dok mu brat bude pružao sve što poželi“, objasnila je.

Njihova majka je isprva bila skeptična u pogledu tog razdvajanja, shvatajući da će to biti bolno za obojicu. Oduvek su bili toliko bliski, na kraju krajeva. Međutim, imala je veliko poverenje u doktorku, koja je bila autoritet na polju pedijatrije i dečje psihologije, i posle dužeg savetovanja i diskusije sa njihovim ocem, koji je mislio da ta ideja ima smisla, popustila je. Odlučili su da dečake razdvoje preko leta, dok je njihov otac na odmoru i moći će da se stara o Maksu kod kuće u Geteborgu, a majka odvede Danijela u posetu svojim roditeljima u Upsali. A sudeći po doktorki, leto je vreme kada se deca najbrže razvijaju i najotvorenija su za promene.

Oba dečaka su provela prvih nedelju dana neutešno ridajući, svaki sa jednim roditeljem u drugom gradu.

Druge nedelje, Danijel je ušao u smireniju fazu. Činilo se da shvata prednosti situacije kada ste jedino dete u porodici i počeo je da uživa u nepodeljenoj pažnji majke i babe i dede.

Maks je, s druge strane, nastavio da plače. Danju i noću. Njegov otac, novajlija kada je bila reč o brizi o deci, zvučao je sve očajnije i očajnije kada bi ih pozvao u Upsalu. Njihova majka je pomislila da bi trebalo da odustanu od eksperimenta i pozvala je doktoriku, koja ih je ohrabrila da nastave. Ali ocu će očigledno trebati pomoć dadilje.

Ispostavilo se da je nalaženje dadilje usred leta komplikovano. A majka očigledno nije želela da preda sina u bilo čije ruke. Nipošto nije nameravala da prihvati neku nemarnu i nezrelu tinejdžerku, očajnu da zaradi nešto novca preko leta.

„Videću šta mogu da uradim“, rekla je doktorika kada joj je majka objasnila svoje brige, i nekoliko dana kasnije pozvala ju je da preporuči Anu Rupke za posao. Rupkeova je imala trideset dve godine i veliko iskustvo u staranju o deci s telesnim invaliditetom, ali se toliko interesovala za dečji psihički razvoj da je nastavila da studira psihologiju i pedagogiju, i sada je radila na doktorskoj disertaciji. Doktorika joj je predavala na posebno prilagođenom kursu, a Anin talenat i zalaganje su na nju ostavili trajan utisak. Naravno da živi u Upsali, ali ako bi porodica mogla da joj obezbedi neki smeštaj u Geteborgu, bila je spremna da se preseli južno preko leta kako bi se brinula o Maksu.

Ana Rupke se dva dana kasnije uselila u gostinsku sobu porodičnog doma Brantovih. Njeno prisustvo je u znatnoj meri olakšalo život ocu blizanaca. Činilo se da plač deteta ne utiče na tu mladu ženu, koja je mogla da sedi i smireno čita neki zanimljiv naučni članak dok bi Maks sedeo na podu i urlao toliko silovito da su se zidovi tresli. S vremena na vreme, otac blizanaca bi ušao u dečju sobu i upitao je da li je to zaista normalno. Možda je dečak ozbiljno bolestan? Ana bi odmahнула glavom, sa znalačkim osmehom na usnama.

Ali sigurno mora da je gladan? Ništa nije jeo ceo dan.

Ne dižući pogled sa članka, Ana bi pokazala rukom na *singoala* keks ostavljen na hoklici nekoliko metara dalje od dečaka. Maks je obožavao

singoala keksiće. Njegov otac bi se odupro porivu da uzme keks i odnese ga dečaku. Izašao bi iz sobe i trpeo vrištanje narednih sat-dva iz radne sobe na spratu, a onda, taman kada to više nije mogao da podnese ni jedan jedini sekund duže, usledila je tišina. Pohitao je dole niz stepenice, zabrinut da se dečak nije onesvestio od gladi ili iscrpljenosti.

Kada je stigao do dečje sobe, video je kako njegov sin napola vuče noge, a napola puži prema hoklici, pogleda fiksiranog na keks, čvrsto usredsređen, i ekstremno ljut. Maks se uhvatio za hoklicu, pa se sa furioznom trzajem pridigao i zgrabio keks. Strpao ga je u usta, pa se punih usta okrenuo sa trijumfalnim osmehom koji je bio toliko širok da mu je pola keksa ispalo iz usta.

Ana Rupke je pogledala njegovog oca kao da kaže: „Šta sam vam rekla?“, a zatim je mirno nastavila da čita.

Sledeća sedmica je bila grozničava. Uz pomoć strateški postavljenih *singoala* keksića, Maks je projurio kroz faze puzanja, ustajanja i hodanja.

Naredne nedelje, Ana se uhvatila ukoštac sa govorom. U početku, Maks je komunicirao na svoj uobičajeni način, što je značilo upiranje prstom i vrištanje. Ali umesto da juri naokolo i očajnički pokušava da doda različite stvari koje bi dečak možda želeo, Ana je smireno sedela i čitala neku od svojih knjiga. Bio je nagrađen tek kada bi izgovorio pravu reč. Maks je zapravo posedovao obiman pasivni rečnik, i razumeo je skoro alarmantnu količinu onoga što su drugi ljudi pričali. Naprosto mu nikad nije palo na pamet da sam bilo šta kaže.

Pred kraj leta, došlo je vreme da se dva brata ponovo ujedine.

Izgedalo je da ne prepoznaju jedan drugog.

Danijel se ponašao kao što bi se ponašao u prisustvu bilo kog stranca, i bio je stidljiv i rezervisan.

Činilo se da Maks na brata gleda kao na uljeza, i reagovao je agresivno kada bi Danijel stavio šake na igračke koje je Maks smatrao svojim vlasništvom. (Ne sasvim neočekivana reakcija, budući da je prva reč koju je Maks izgovorio bila „moje“, a prva rečenica od dve reči bila je „Imam to!“)

Tokom perioda razdvojenosti roditelji su, nažalost, počeli da gledaju na blizanca o kom su se starali kao na „svog“ dečaka. Svaki put kada bi

se dečaci potukli, porodica bi se shodno tome podelila u dva tabora. Na jednoj strani su stajali Danijel i njegova majka, sa njenim roditeljima u pozadini. Na drugoj strani su stajali njihov otac, Ana Rupke i Maks. Njihova majka je mislila da Maks maltretira njenog malenog Danijela. Njihov otac i Ana su mislili da je Maksovo agresivno ponašanje pozitivan znak njegovog oslobađanja od zavisnosti od brata.

U svetlu neuspešnog ponovnog okupljanja, u saradnji sa pedijatrom iz Upsale dogovorili su se da dečake još jednom razdvoje.

Ana Rupke je trebalo da nastavi s radom na doktorskoj disertaciji, ali je odlučila da napravi pauzu i nastavi kao Maksova dadilja. Ili pedagoška instruktorka, kako je više volela da se zove. Otac dvojice dečaka joj je najiskrenije zahvalio, svestan da je Ana stavila na čekanje obećavajuću akademsku karijeru. Međutim, Ana ga je uverila da je Maks toliko zanimljivo dete da je više zgoditak nego smetnja za njeno istraživanje.

Majka dvojice dečaka je još jednom odvela Danijela kod roditelja u Upsalu, i na taj način roditelji su živeli razdvojeno čitavu jesen, svaki sa svojim blizancem, uz svakodnevne telefonske razgovore o napretku dečaka.

Kada je stigao Božić, kucnuo je čas za novi pokušaj ponovnog ujedinjenja. Međutim, razdor u porodici je sada bio toliko dubok da je izgledalo nemoguće popraviti ga. Sem toga, tokom duge razdvojenosti bračnog para, otac se upustio u ljubavnu vezu sa sinovljevom dadiljom.

Nije bio sasvim siguran kako je došlo do toga. Počelo je tako što je bio *impresioniran*. Načinom na koji se Ana bavila Maksom, njenim samopouzdanjem, njenom smirenošću, njenom inteligencijom. Sa određenim zadovoljstvom je zaključio da ona, poput njega, poseduje karakter pragmatičnog istraživača, i da nije neodlučno emotivno stvorenje kao što je majka blizanaca.

Impresioniranost je zamenila *privlačnost*, a da to nije primetio. Privukle su ga Anine visoke slovenske jagodice, svež miris šampona koji je ostavljala za sobom u kupatilu, zamišljeni način na koji je uvtala ogrlicu među prstima, i čujno zevanje iz gostinske sobe pre nego što bi zaspala.

Možda tu nije bilo ničega više od puke slučajnosti da muškarca privuče žena koja živi u njegovoj kući i brine se o njegovom detetu.

Tokom jeseni, majka je skockala sebi život u Upsali. Dok se njena majka starala o Danijelu, provodila je po nekoliko sati svakog dana radeći

kao sekretarica u Institutu za klasične jezike, gde je njen otac i dalje bio zaposlen kao profesor.

Godinu dana kasnije, taj aranžman je bio potvrđen. Roditelji dvojice dečaka su se razveli, otac se oženio Anom, a majka se uselila u stan udaljen svega desetak minuta hoda od roditelja.

I tako su dečaci odrasli svaki sa po jednim roditeljem, i sretali su se samo jedanput godišnje na zajednički rođendan, 28. oktobra.

Svi su uvek bili nervozni pred te rođendanske susrete. Da li braća i dalje liče? Šta imaju zajedničko? U čemu se razlikuju?

Bilo je jasno kao dan da su braća, uprkos tome što su bili blizanci, zadržala razlike. Maks je bio društven, ekstrovertan, pričljiv. Danijel je bio rezervisan i oprezan. Bilo je čudno pomisliti da je Maks nekada u potpunosti zavisio od brata za sve što je želeo u životu.

Međutim, iako je njihovo ponašanje postajalo sve različitije sa svakim novim susretom, postajali su sve sličniji i sličniji izgledom. Maks, koji je u početku bio niži i mršaviji od brata, ubrzo ga je sustigao rastom i od treće godine visina i težina dva dečaka su se podudarale do poslednjeg milimetra i grama. Sličnost njihovih lica takođe se jasnije ukazala kada Danijelove crte više nije skrivalo ružičasto dečje salo, a Maksov glas, koji je u ranom detinjstvu bio piskav i prodoran, oko pete godine života spustio se do istog prijatnog, melodičnog tona kao i Danijelov. Kada su se dečaci sreli na svom sedmom rođendanu, osetili su mešavinu ushićenja i užasa shvativši da zure u svoj odraz u ogledalu.

Rođendani su bili jedine prilike u godini kada su se dva tabora susretala, *Maks–otac–Ana* i *Danijel–majka–baba–deda*, a tada bi se uskomešala svakojaka osećanja. Deda i baba su smatrali oca preljubnikom i brakolomnikom. Majka je kritikovala način na koji je Ana odgajala njenog sina. Ana, koja je sebe smatrala stručnjakom na tom polju, nije bila spremna da prihvata savete amaterke. A otac dečaka je bio zbunjen što odjednom vidi sina u duplikatu.

Dok su odrasli pričali i svađali se, dva dečaka bi istrčala u dvorište, dole u podrum, ili na neko drugo uzbudljivo mesto. Privlačili su jedan drugog, radoznali i puni iščekivanja. Svađali su se, ignorisali, a zatim bi

se ponovo udružili. Tukli su se, smejali, plakali i tešili jedan drugog. U toku jednog jedinog intenzivnog dana, dečaci su bili podvrgnuti toliko burnom metežu emocija da su sledećih nedelju dana bili potpuno iscedeni, i često su imali gadne napade groznice.

Mada se odrasli nisu slagali u pogledu bezmalo svega ostalog, bili su potpuno složni u pogledu jednog: *jedan* susret godišnje je bio sasvim dovoljan.

5

Danijel se zatekao u nečemu što je više ličilo na foaje nekog elegantnog starog hotela nego na ulaz u zdravstvenu ustanovu.

Dočekala ga je mlada žena odevena u lepo skrojenu svetloplavu haljinu i cipele s niskom petom. Njen stil odevanja, njeno uspravno držanje tela i njen osmeh naterali su ga da pomisli na stjuardesu. Zapravo, i jeste mu se predstavila kao „hostesa.“

Činilo se kao da zna ko je on, i kome je došao u posetu. Zamolila ga je da se potpiše u zeleni filcani registar, a potom ga odvela do nekoliko fotelja grupisanih ispred veličanstvenog kamina u stilu secesije. Zid iznad kamina je ukrašavao par ukrštenih starih skija, sa prepariranim životinjskim glavama sa obe strane: kozorog sa ogromnim zašiljenim rogovima i bradom, i lisica čija je gornja usna bila povučena unazad, otkrivajući iskežene zube.

„Vaš brat će ubrzo doći, otići ću da mu kažem da ste stigli. Kolega će odneti vaš prtljag gore u gostinsku sobu.“

Danijel se taman spremao da sedne, kad se pojavio plavokosi muškarac u plavoj košulji sa kratkim rukavima i kravati i uzeo njegov kofer.

„Ali ne ostajem ovde. Kasnije idem u hotel“, usprotivio se Danijel. „Mogu li prosto da ostavim kofer ovde na nekoliko sati?“

Čovek je stao i okrenuo se.

„U koji hotel idete?“

„Stvarno ne znam. Najbliži, pretpostavljam. Možete li da mi preporučite neki?“

Žena i muškarac su se nervozno zgledali.